

FONOLOŠKI OPIS GOVORA KRAJA BISTRICA OB SOTLI (SLA T345)

COBISS: 1.01

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.28.2.06](https://doi.org/10.3986/JZ.28.2.06)

V prispevku je prikazan govor kraja Bistrica ob Sotli (SLA T345), ki spada v bizeljski govor kozjansko-bizeljskega narečja štajerske narečne skupine. Opisane so osnovne glasoslovne in naglasoslovne značilnosti. Podan je fonološki opis govora, in sicer na osnovi narečnega gradiva, ki ga je Dragomira Kunej za potrebe SLA zbrala leta 1981.

Ključne besede: štajerska narečna skupina, kozjansko-bizeljsko narečje, fonološki opis, *Slovenski lingvistični atlas* (SLA), slovenščina

A Phonological Description of the Local Dialect of Bistrica ob Sotli (SLA Data Point T345)

This article presents the local dialect of Bistrica ob Sotli (SLA data point 345), which is part of the Bizeljsko subdialect of the Kozjansko–Bizeljsko dialect in the Styrian dialect group. It describes its basic phonetic and accentual characteristics. A phonological description of the local dialect is presented using dialect material collected by Dragomira Kunej for *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA) in 1981.

Keywords: Styrian dialect group, Kozjansko–Bizeljsko dialect, phonological description, *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA), Slovenian

1 UVOD

Govor kraja Bistrica ob Sotli je v *Slovenskem lingvističnem atlasu* označen s točko 345. Spada v bizeljski govor kozjansko-bizeljskega narečja štajerske narečne skupine. Diahrono ga uvrščamo v južnoštajersko narečno ploskev južne slovenščine (po Šekli 2018: 340–341 in Rigler 1963).

Prispevek, ki prikazuje osnovne (na)glasoslovne značilnosti govora in fonološki opis, je nastal v sklopu tematskega bloka *Slovenski govori na vzhodnem robu*, predstavljenega v tej številki, znotraj katerega so narejeni štiri fonološki opisi govorov krajev štajerske in panonske narečne skupine (gl. tudi Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022; Gostenčnik 2022; Jakop 2022; Kumin Horvat 2022).

Prispevek je nastal v okviru projekta Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico) (V6-2109, 1. 10. 2021 – 31. 8. 2024), ki ga sofinancirata Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (<https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/raziskave-ogrozenih-narecij-v-slovenskem-jezikovnem-prostoru-radgonski-kot>), projekta i-SLA – Interaktivni atlas slovenskih narečij (L6-2628, 1. 9. 2020 – 31. 8. 2023, ARRS in SAZU, <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/i-sla-interaktivni-atlas-slovenskih-narecij>) in programa Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju (P6-0038).

Za vse pripombe se iskreno zahvaljujem Metki Furlan in Karmen Kenda-Jež.

2 OSNOVNE (NA)GLASOSLOVNE ZNAČILNOSTI

Kozjansko-bizeljsko narečje ima kot del jugovzhodnih narečij in južnoštajerske narečne ploskve naslednje lastnosti: 1) issln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > JV sln. * $e_i/\bar{o}_u$ > J štaj. * $e_i/\bar{o}_u$ > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}/\bar{o}$; 2) issln. * $\bar{e}$ > Z in J sln. * $\bar{e}$ > J štaj. * $\bar{e}_1$ > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}$; 3) issln. * $\bar{e}$ > J štaj. * e_{i_2} > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}$; 4) issln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > Z in J sln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > J štaj. * $\bar{e}/\bar{o}$ > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}/\bar{o}$; 5) issln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > JV sln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > J sln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > J štaj. * $\bar{e}/\bar{o}$; 6) issln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > JV sln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > J sln. * $\bar{e}/\bar{o}$ > J štaj. * $\bar{e}/\bar{o}$; 7) issln. * $\bar{a}$ > bizelj., J srednjesav., S srednjesav., srednještaj. * $\bar{e}$ > bizelj. * $\bar{a}$, kozjan. * $\bar{e}$; 8) * $\bar{a}$ > Z in J sln. * $\bar{a}$ > JZ J štaj. * $\bar{a}$ -, SV J štaj. * $\bar{e}$ - > bizelj. * $\bar{a}$, kozjan. * $\bar{e}$ (Šekli 2018: 340–341).

Govor pozna zgodnje daljšanje issln. kratkih naglašanih zložnikov v nezadnjem besednem zlogu in mlajšo interno podaljšavo večine issln. kratkih naglašanih zložnikov v zadnjem besednem zlogu.

2.1 Odrazi naglašanih samoglasnikov v govoru Bistrice ob Sotli

Podajam odraze issln. naglašanih dolgih in kratkih samoglasnikov v nezadnjih in zadnjih zlogih za govor Bistrice ob Sotli (dalje BoS).

Odrazi znotraj dolgega vokalizma so: 1) issln. * $\bar{e}/\bar{e}/\bar{e}$ > BoS e ; 2) issln. * $\bar{o}/\bar{i}$ > BoS u ; 3) issln. * $\bar{o}$ > BoS φ ; 4) issln. * $\bar{a}$ > BoS e in a ; 5) issln. * $\bar{i}$ > BoS i ; 6) issln. * $\bar{a}$ > BoS a ; 7) issln. * $\bar{u}$ > BoS $\ddot{u}$; 8) issln. * $\bar{r}$ > BoS $\bar{a}$.

Odrazi znotraj izhodiščno kratkega vokalizma v nezadnjih besednih zlogih so: 1) issln. * $\bar{e}/\bar{e}/\bar{e}$ > BoS e ; 2) issln. * $\bar{o}/\bar{i}$ > BoS u ; 3) issln. * $\bar{o}$ > BoS φ ; 4) * $\bar{a}$ > BoS e in a , tudi $\bar{a}$; 5) issln. * $\bar{i}$ > BoS i ; 6) issln. * $\bar{a}$ > BoS a ; 7) issln. * $\bar{u}$ > BoS $\ddot{u}$; 8) issln. * $\bar{r}$ > BoS $\bar{a}$.

Odrazi znotraj izhodiščno kratkega vokalizma v zadnjih besednih zlogih so: 1) issln. * $\bar{e}/\bar{e}/\bar{e}$ > BoS $\bar{a}$; 2) issln. * $\bar{o}$ > BoS φ ; 3) issln. * $\bar{o}$ > BoS φ ; 4) issln. * $\bar{i}/\bar{e}/\bar{u}$ > BoS $\bar{o}$; 5) issln. * $\bar{a}$ > BoS a ; 6) issln. * $\bar{r}$ > BoS $\bar{a}$.

Odras za umično naglašeni e je $\bar{a}$. Odras za umično naglašeni o je φ . Odras za umično naglašeni a je $\bar{a}$.

3 FONOLOŠKI OPIS

3.1 Inventar

3.1.1 Vokalizem

3.1.1.1 Dolgi naglašeni samoglasniki

i :	$\ddot{u}$:	u :
e :	$\bar{o}$:	φ :
		o :
	$\bar{a}$:	
		a :

3.1.1.2 Kratki naglašeni samoglasniki

a (+ r)

3.1.1.3 Nenaglašeni samoglasniki

<i>i</i>	<i>ü</i>	<i>u</i>			
	<i>ɛ</i>		<i>o</i>	<i>ɔ</i>	
	<i>e</i>		<i>o</i>		
		[ä]	+	[ɨ]	[ɯ]
		<i>a</i>			[ɹ]

3.1.2 Konzonantizem

3.1.2.1 Zvočniki

<i>m</i>				<i>v</i>	<i>ɣ</i>
<i>n</i>	<i>l</i>	<i>r</i>			
				<i>j</i>	

3.1.2.2 Nezvočniki

	<i>p</i>	<i>b</i>			
				<i>f</i>	
	<i>t</i>	<i>d</i>	<i>c</i>	<i>s</i>	<i>z</i>
			<i>č</i>	<i>š</i>	<i>ž</i>
	<i>k</i>	<i>g</i>		<i>x</i>	

3.1.3 Prozodija

Fonološko je relevantno mesto naglasa. Govor v naglašanih zlogih ne pozna ne kolikostnih ne kakovostnih nasprotij. Inventar prozodemov vsebuje naglašene (¹V: in ¹V) in nenaglašene zložnike (V).

3.2 Distribucija

3.2.1 Vokalizem

Fonetično dolgi samoglasniki nastopajo samo pod naglasom. /ü/ ne more stati v vzglasju zaradi protetičnega /v/, ki nastopa pred njim (¹vü:xo).

3.2.2 Konzonantizem

3.2.2.1 Zvočniki

Zvočnik /v/ ne more stati v izglasju in pred nezvenečimi nezvočniki, saj se tam premenjuje s /f/ (bez¹ga:¹fka, ¹čərf).

3.2.2.2 Nezvočniki

Zveneči nezvočniki se pred nezvenečimi nezvočniki in v izglasju premenjujejo z nezvenečimi nezvočniki (¹ga:t, s¹tə:rš, x¹ri:p).

3.2.3 Prozodija

Naglašeni samoglasniki so fonetično dolgi in kratki, nenaglašeni pa kratki.

Ponaglasnih dolžin ni. Naglašen je lahko kateri koli zlog v besedi. V večzložnicah sta lahko naglašena dva zloga (v primerih pri izposojenkah: *'xɔ:zen'trɛ:gerjɛ*, *'u:nter'ki:kla*, *'da:x'ci:mer*).

3.3 Izvor

3.3.1 Vokalizem

3.3.1.1 Dolgi naglašeni samoglasniki

issln.	Gradivo
<i>i:</i> < *ī	<i>'zi:t</i> , <i>'si:n</i> (Imn <i>'si:nɛ</i>), <i>'žir</i> , <i>'li:st</i> , <i>k'ri:</i> , Red: <i>kə'vi:</i> , <i>vi'ši:</i> , Imn: <i>o'ci:</i> , <i>ob'li:stɛ</i> (star.) = oblisti (prim. Kenda-Jež 1.2: 141) 'ledvice'; <i>st'ri:c</i> , Ted <i>ž'vi:no</i> , Rmn <i>lɛ'di:</i> = ljudi, prid m <i>'si:vɛ</i> , 3ed: <i>žɛ'vi:</i> , <i>zvo'ni:</i> , <i>ko'si:</i> , <i>le'ti:</i> , <i>sɛ'ši:</i> , <i>tə'pi:</i> , <i>gə'r'mi:</i> , <i>ro'si:</i> ; <i>'vi:no</i> , <i>k'ri:lo</i> , <i>'li:ce</i> , <i>'zi:ma</i> , <i>g'li:sta</i> , <i>s'vi:ja</i> , <i>b'li:zɛ</i> = blizi 'blizu'; <i>'ši:ška</i> , <i>b'ri:je</i> , <i>b'ri:tva</i> , <i>me'zi:nc</i> , 1ed: <i>'vi:dɛm</i> , <i>'pi:šɛm</i> ;
< *i-	Imn <i>f'ti:čɛ</i> , <i>ko'pi:to</i> , <i>'ži:to</i> , <i>'ši:lo</i> , Red <i>'mi:ša</i> , <i>'li:pa</i> , <i>'ji:va</i> , <i>'ži:la</i> , <i>'ri:ba</i> , <i>s'li:va</i> , <i>ma'li:na</i> , <i>lu'pi:na</i> , <i>ko'ri:to</i> , <i>se'ki:ra</i> , <i>vdo'vi:ca</i> , <i>so'li:ka</i> , <i>ž'li:ca</i> , <i>pš'e'ni:ca</i> , <i>spuved'ni:ca</i> , <i>ro'či:ca</i> , <i>brada'vi:ca</i> , <i>stra'ni:ca</i> 'stranska deska na vozu', <i>pre'si:ca</i> , <i>le'si:ca</i> , <i>sɛ'ši:ca</i> (star.) = sušica 'jetika', <i>pe'ši:ca</i> = peščica 'pešč', <i>le'vi:ca</i> , <i>ple'ni:ca</i> , <i>res'ni:ca</i> , <i>čre'pi:ja</i> , <i>p'li:tef</i> , <i>'vi:detɛ</i> , <i>š'kro'pi:te</i> 'kropiti', <i>no'si:te</i> , <i>lo'vi:te</i> , <i>mo'li:te</i> , 3ed <i>b'li:ška</i> se;
< *-i	v primerih ¹
< *i	po umiku naglasa <i>'ci:gan</i> ; z zadnjega kratkega zaprtega zloga
v izposojenkah	<i>'bi:rt</i> = birt 'gospodar', <i>'ci:glo</i> , <i>'pi:sker</i> 'lonec', <i>g'li:t</i> (Imn <i>g'li:dɛ</i>) = glid 'členek', <i>ž'ni:der</i> 'krojač', <i>b'ri:tof</i> (star.), <i>'ki:kla</i> , <i>'fi:nkoštɛ</i> = binškošti, <i>bir'ti:ja</i> (star.) in <i>ošte'ri:ja</i> (mlaj.) 'gostilna', <i>t'ri:kɔc</i> = triteljc 'vprežna vaga', <i>'ši:rcɔ</i> = šircelj 'ženski predpasnik', <i>'xi:ša</i> 'hiša, dnevna soba', <i>š'ti:bɔc</i> = štibeljč 'soba, v katero je vhod iz dnevne sobe', <i>k'ri:š</i> , <i>fa'mi:lja</i> ;
<i>ɛ</i> ² < *ē	<i>g'rɛ:x</i> , <i>'mɛ:x</i> , <i>s'mɛ:x</i> , <i>s'hɛ:k</i> , <i>'lɛ:s</i> , <i>z'vɛ:r</i> , <i>s'rɛ:da</i> , <i>'rɛ:sjɛ</i> , <i>'lɛ:p</i> , <i>s'lɛ:p</i> , <i>b'rɛ:k</i> , <i>b'rɛ:gec</i> 'grič', <i>p'rɛ:djɛ</i> = prednji, <i>p'rɛ:k</i> ; <i>pɛ:sek</i> , <i>'vɛ:nec</i> , <i>'lɛ:šjek</i> 'lešnik', <i>'rɛ:s</i> , <i>'bɛ:u</i> , prid ž <i>'rɛ:tka</i> , <i>ot'p'rɛ:tɛ</i> ; <i>'dɛ:te</i> , <i>g'nɛ:zdo</i> , <i>m'lɛ:ko</i> , <i>pov'rɛ:slo</i> , <i>b'lɛ:tvo</i> = dletvo 'dletó', <i>s'vɛ:ča</i> , <i>z'vɛ:zda</i> , <i>s'tɛ:na</i> , <i>č'rɛ:da</i> , prid ž <i>'bɛ:la</i> , <i>vm'rɛ:tɛ</i> ; <i>č'rɛ:šja</i> , <i>b'rɛ:skva</i> , <i>be'sɛ:da</i> , <i>s'tɛ:ška</i> = so-teska 'jez', <i>'vɛ:ter</i> , <i>'vɛ:tə'ŋca</i> , <i>x'lɛ:bec</i> , <i>'mɛ:sɔc</i> , <i>pon'dɛ:lek</i> , <i>d'rɛ:vje</i> , Imn: <i>'lɛ:te</i> , <i>'mɛ:ste</i> , <i>po'lɛ:tje</i> , 1ed <i>'sɛ:kam</i> ; <i>v'rɛ:me</i> ;

1 Verjetno po analogiji na stranske sklone (prim. Red *pe'li:na*, Imn *mla'ti:čɛ*). Pričakovani odraz *-i bi bil *ö*.

2 Tak odraz ima tudi *'vɛ:ža*.

< *ě-		Red <i>o're:xa, b're:za, 'ce:sta, sm're:ka, ne've:sta, st're:xa, 'pe:na, 're:pa, p'le:ša, 'de:kla, ne'de:la, ne've:sta, 've:ja, 'me:ra, s've:der, 've:verca, 'le:to, 'me:sto, ko'le:no, po'le:no, že'le:zo, p'le:ve, 'se:me</i> (Red <i>'se:mena</i>), <i>'re:zate, 'de:late, ž've:te = živeti, se'de:te, 'se:kate, po've:date, m'le:te, ž're:te, tər'pe:te, smər'de:te, 'je:ste, x'te:te = hteți; b're:me; 'se:no,³ 'te:sto, d're:vo</i> (Red <i>d're:va</i>);
< *ě	po terc. nagl. premiku	
< *ě		<i>'le:t, 'me:t,⁴ 'pe:č, pe'pe:u, ve'če:r, ve'če:rja, je'se:n, Red i'me:na, Imn léd'je: = ljudje, če'be:la, zna'me:je, le'se:n, sne'ž'e:n, ve'se:la, 'še:st, 'ke: = kje;</i>
< *ě-		<i>g'le:žny, 'ž'e:nex = ženih 'ženin', s'te:la, 'me:la = melja 'moka', 'ze:le, ne'be:se, 'se:dny, t're:ke = tretji, f'če:rej, 'ke:re 'kateri', 1ed 'me:lem, 3ed k'le:ple, del -l m ed 'ne:so; po analogiji na stranske sklone: k'me:t, o'me:t;</i>
< *ě	po terc. nagl. premiku v primeru	<i>'ne:bo;</i>
< *ě		<i>i'me:, 'pe:st, 'pe:t, prid s s've:to, de've:t, de'se:t, fp're:žne (sā:jnke); 'pe:tek, 're:p, prid m mn s've:te, 've:čje, v'ze:te, 1ed: 've:žem, p'le:šem, 3ed 'ze:be, del -l ž ed v'ze:la; s'te:gn̄te se, k'le:te = kleti; 1ed g'le:dām;</i>
< *ě-		<i>s're:ča, 'de:tela, Red: de'le:ta, te'le:ta, 'je:tre, pok'le:kn̄te, p're:ste;</i>
< *ǫ		<i>'de:n, prid m bo'le:m;</i>
< *ǫ-		<i>'se:je = sanje, 3ed 'ge:me;</i>
< umično	v položaju pred <i>j</i>	<i>'me:ja;</i>
naglašena		
ga <i>e</i>		
v izposojenkah		<i>k're:mp̄l = krepelj, ad've:nt, 're:uma, 're:k̄lc = rekeljc 'suknjič', 'ž'e:gn̄y, 'ž'e:gnaje, 'me:žner, 'ke:uder 'klet', d're:ta, 'le:der 'usnje', p're:dga = prediga 'prediga', p'le:t 'pleteno ogrinjalo', sek're:t (star.) 'stranišče', ko'le:ga 'prijatelj', pər'ce:sja, Imn te'le:ge 'jarem za dva vola', 'ce:km̄šter 'cerkveni ključar', ban'de:ra;</i>
	< *i v položaju pred <i>r</i>	<i>krom'p̄er, 'je:rma 'birma';</i>
<i>e:</i>	v izposojenkah v primeru	<i>'je:tika;⁵</i>

3 Tudi *se'nu:*.4 Red *'me:da*.5 Starejše je *se'si:ca = sušica*.

ä:	< umično naglašenege e	'čä:lo, 'dä:blo, 'sä:dlo, 'bä:dra (ž), 'zä:na, 'zä:mila, 'tä:ta, 'sä:stra, Red 'mä:tle, 'tä:le, 'čä:sy, 'jä:sen, 'lä:meš, 'sprä:vot = sprevod 'pogreb', 'zä:lot, no'bä:dy, prid s ze'lä:no, Red 'ä:nega, 1ed: 'nä:sem, 'rä:čem, 3ed: 'pä:če, 'nä:se, del -l ž ed: 'spä:kla, 'rä:kla, 'nä:sla, 'nä:ste, Ded: 'mä:nę, 'tä:bę;
	< *-ĕ	'zä:t = zet, 'vä:č;
	< *ĕ-	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga
	< *ĕ	Red x'rä:na; ⁶
	< *-ĕ	1ed: ž'rä:m, otr'rä:m, vm'rä:m;
	< *ǰ-	s'nä:xa, ne 'tä:še, 'sä:jem, 'pä:sje, 1ed v'zä:mem, 3ed: 'pä:xne, pre'mä:kne, f'sä:xne;
	< *-ǰ	'dä:š, 'pä:s, 'vä:s, 'tä:š = tešč, 'nä:s = dnes 'danes';
	< umično naglašenege ə	s'tä:ber, 'čä:ber, 'mä:gla, s'tä:za, 'dä:ska, 'pä:klo, 'sä:nce = sence, s'tä:klo, prid ž cvä:tna, 'tä:men;
	< ę, po umiku naglasa	'jä:čmen, 'jä:žęk, ž'rä:lo, gr'ä:da, pä:ta, 'mä:xka, 'tä:ška, del -l m ed k'lä:čaų;
	< *ä	v položaju pred j
		'jä:jce, 'zä:jc, 'zä:jka, m'lä:j, 'pä:jk, p'lä:jš = plašč, Bis-ter'čä:jnka, 'sä:jnke, s'rajca, 'kä:j, ed'nä:jst, d'vä:jst, ž'gä:jnke 'žganci', 'bä:jka = backa 'ovca', m'lä:jše, 'nä:j (te 've:čje), 2mn vel 'dä:jte, 'nä:jte;
		v položaju za r
		p'rä:šič, p'rä:f;
		v izposojenkah (ä: < *ä v položaju pred j)
		'ä:jmer 'korito za vodo', ž'lä:jf 'zavora', 'ä:jnfaxer 'plug', g'mä:jšna 'občina', 'špä:jza 'shramba', fä:jmošter 'župnik', 'sä:jba, 'nä:jgl = nagelj, š'tä:jnga 'oje';
a:	< *ä	k'la:s 'koruzni storž', 'pa:s, 'la:s, 'sla:p, g'ra:t, p'ra:x, v'ra:t, 'la:xt 'komolec', 1mn mǰž'ga:nę, pom'la:t, p'la:st 'kopicica sena', g'la:n = dlan, ob'la:čno, do'ma, d'va:, prid m m'la:t, nam s'pa:t, k'ra:l, x'ra:st, ko'va:č, ko'ma:r, ote'ra:č (star.) = otirač 'brisača', 'a:pnö, lese'ja:k = lesenjak 'lesena os (pri vozu)', sər'ja:k, zi'da:r, sko'pa:č 'ralo'; b'ra:da, tra:va, g'la:va, ja:rŋ, v'ra:te 'vrata'; 'pa:fc = palec, x'la:pec, p'la:xta 'rjuha', 'pa:zdixa, o'ta:va, prid m: s'ta:rę, p'ra:vę;
	< *ä-	Red b'ra:ta, 'ja:vor, 'ka:men, 'ga:ber, 'ka:šj, k'na:lo, 'sa:lo, 'za:ba, 'ba:ba, s'ka:la, 'ja:pka, m'ra:vla, s'la:ma, k'ra:va, d'la:ka, m'la:ka, 'ra:na, 'ka:ča, k'la:da, 'ka:ša 'ješprenj', 'ja:goda, 'ma:čo:xa = mačoha 'mačeha', 'ja:pka, lo'ba:ja, 'pa:met, 'da:tę, s'pa:tę, o'ra:tę, t'ka:tę, te'sa:tę, kožu'xa:tę, sme'ja:tę se, pe'la:tę, kle'pa:tę, potko'va:tę, poko'pa:tę;
	< *-ä	b'ra:t, 'ga:t, g'ra:x, žu'pa:n, zd'ra:f, Rmn 'na:s;
	< *ä	pod terciarnim naglasom v primeru
		'za:vərŋca = zavornica 'zavora';
	< *ǰ	'va:s, 'ta:st, 'ma:x, 'la:n, 'la:š, 'ča:st;
	< *ǰ-	'ma:ša, 'ta:šča, 'va:ške, 'la:xke;

6 Po analogiji tudi led x'rä:n.

	v izposojenkah	'ka:ra 'ročni voziček z dvema kolesoma', 'a:ksa 'železna os', g'la:žovna = glažovina 'steklo', 'va:mpast, š'ta:la, 'ta:užnt = tavžent 'tisoč', 'va:ga, 'pa:re 'mrtvaški oder', x'la:če, 'xa:ntux 'brisača', Imn ž'na:blę 'ustnica', 'ča:bl (Imn 'ča:blę) 'žebelj', š'ma:rņce, mod'ra:s, ž'la:xta, 'ma:lca, 'a:kļ = hakelj, 'ba:dļ = badelj 'meča', k'ra:ncļ = krancelj 'venec', 'ma:ntļ 'ženski plašč', 'a:bzec 'peta na čevlju', g'ra:bnj 'soteska', 'ca:pa 'cunjja', f'a:šjek = fašnjak 'pust', Imn co'pa:tę, mos'ta:če 'brki', pod'ga:na;
o:	< *ō v položaju za j v izposojenkah	Oed kost'jo:j in kost'jo:; k'no:f 'gumb', š'po:rxt;
o:	< *ō- v primerih	1ed: 'xo:dim, 'mō:rem, 'zō:lek = zoljek 'čmrlj', 'dō:ber (mlaj.); ⁷
	< *-ō	g'rō:p, st'rō:p, 'kō:j = konj, 'nō:š, 'čō:k, 'kō:š, s'tō:rš, k'rō:p, ž'vō:t = život 'trup', 'o:jgn, glo'bō:k, vę'sō:k, 'bō:l = bolj, p'rō:č, s'tō:rš;
	< *ō	x'lō:t, d'rō:k, rō:p, 'zō:p, 'sō:t, k'rō:k, sər'bō:t 'srobot', 'rō:pček 'robec', go'lō:p, ot'rō:bę, 'mō:škę, k'lō:p, 'gō:ška, 'rō:bec 'ruta', 'pō:t 'steza', 'gō:ška = gožka 'gožva', 'gō:ša, vō:žę 'ožji', 'mō:ten; 'rō:ka; 'pō:pek, 'kō:čer = kočar 'bajtar';
	< *o po umiku novega cirkumfleksa (Pronk 2007: 175) ¹⁰	'gō:sanca = gosenica; ⁹
	< *ō-	'gō:ba, 'tō:ča, 'kō:ča, 'vō:glo 'ogljje';
	< *-ō	st'rō:k;
	< *o po umiku naglasa	'sō:set;
	< umično naglašenege o	'ō:rex, 'ō:kno, 'kō:za, 'kō:sa, 'nō:ga, 'gō:ra, 'vō:da, 'ō:sa, 'tō:rek, 'bō:žič, Red 'vō:la, 'pō:tkva, 'kō:nec, 'kō:sec, 'pō:tok, 'lō:nec, č'lō:vek, 'o:jgn, 'kō:tlo, le'nō:ba, 'ō:na, še'rō:ka, 'gō:rę, 'dō:lę, prid m 'bō:žje;
	< *o- po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga	'kō:pęč = kopic 'kopica sena za čez noč', 'ō:trok, 'pō:plat, 'bō:gat (star.); ¹⁰
	< *ō v primerih	z'vō:n, mō'zō:l, ne'čō:j, 'xō:sta 'gozd';
	< *j v primeru	'sō:za (Imn 'sō:ze) = solza;
	v izposojenkah	fō'rę:la = forela 'postrv' (Furlan 2017), f'ō:snj 'debela deska', k'rō:ta, š'kō:f (Red š'kō:fa), pat'rō:n, š'vō:ger 'svak', 'mō:št, 'tō:pler 'plug', 'pō:st, št'rō:zok = štrozok 'blazina čez celo posteljo', 'tō:tkamra 'mrtvašnica', fe'žō: (Red fe'žō:la), 'kō:rba 'jerbas', 'čō:kla, 'ō:rgle, 'xō:stja;

7 Starejše je 'du:ber.

8 Metka Furlan in Marc L. Greenberg, ustno.

9 Tako tudi v prekmurskih govornih krajih Večeslavci (SLA T397) 'gō:ysanca (prim. Gostenčnik 2022: 134), Grad (SLA T398) 'gō:usenca (kot tudi go'loup, k'rouk), Gornji Perovci (SLA T399) 'gō:usenca (kot tudi go'loup, k'rouk), Križevci (SLA T400) 'gō:ysanca (kot tudi 'zouf = zob, 'poupak), Žetinci (SLA T414) 'gō:ysanca (kot tudi go'loup), kot tudi v ostalih govornih prekmurskega narečja. Za korško govore prim. tudi Pronk 2007.

10 Mlajše je bo'ga:t.

<i>u:</i>	< * $\bar{o}$	v primerih	'mu:š, 'nu:ter, 'vu:glo 'vogel';
	< * $\bar{o}$		'bu:k, 'nu:ft, g'nu:j (Red g'nu:ja), 'lu:j, t'vu:r, 'vu:s, 'ru:k, 'nu:s, 'xu:r 'dihur', 'mu:st, p'lu:t 'ograja', 'pu:le, 'mu:rje, 'vu:sek, me'su:, te'lu:, pro'su:, 'ku:st, ko'ku:š, le'pu:, se'nu: ¹¹ ko'ku:t = kokot 'petelin', 'nu:č, 'mu:č, ko'lu:vret, 'ku:čka, za'nu:xtjca, s'vu:ra = svora 'sora', se'ru:ta, u'jder 'oder', z'nu:žje = vznožje, s'nu:če, Imn m 'u:ne, s'tu:, od 'du:ma, del -l s ed (jā:) b'lu: = (je) bilo; po asimilaciji -ov-: gər'mu:-je = grmovje, do'mu: = domov;
	< * $\bar{o}$ -		'vu:la, 'ku:ža, š'ku:da, 'pu:jstla, so'bu:ta, 'xu:jka (star.) 'jelka', š'ku:rja, 'u:sujek = oselnjak 'oselnik', 'u:čux = očuh 'očim', 'du:ber (star.), ¹² 'u:sŋ '8', 1ed: 'nu:sŋ, p'ru:sŋ, del -l m ed: 'mu:go, 'nu:so;
	< * $\bar{o}$	v primeru	g'nu: = dno;
	< * $\bar{o}$	pod terciarnim naglasom v primerih	'u:ko, 'u:tavič 'vnuka (druga otava)', ko'ru:ntača 'krota', 'pu:ruga (star.); ¹³
	< * $\bar{j}$		'vu:k, 'ču:n; 'žu:na, 'du:žŋ, 1ed: 'tu:čem, 'pu:nem;
	< * $\bar{j}$ -		Imn 'pu:xę, 'vu:na; 'su:nce;
		v izposojenkah	'šu:nka, 'ru:mar, 'ru:maje 'božja pot', 'bu:ter, 'bu:tra, 'pu:ba, 'lu:jster = luster 'lesteneč', 'ku:r 'kor', 'lu:jterjek = lojtrnjak 'lojtrnik, lojtrni voz', 'pu:dy = poden 'tla', 'pu:jster ¹⁴ = polšter 'blazina', Imn (vi'so:kę ali 'ni:sķę) 'šu:lnę 'čevelj', 'šu:šter 'čevljar', 'šu:p = šop 'škopa', 'šu:la, 'u:fcet = ohcet 'poroka', 'u:fcetar = ohcetar 'svat', 'u:nterca in 'u:nter'ki:kla 'spodnje krilo', kon'du:xt (star.) = kondukt 'pogreb', 'ku:p ¹⁵ 'kolk' (Škofic v SLA 1.2: 157);
<i>ö:</i>	< * $\bar{i}$		'nö:t, ftö:č, 'röt, 'mö:š (m), 'nö:č, 'söt;
	< * $\bar{i}$	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zloga	'šö:rok 'širok'; 'nö:šer 'nihče';
	< * $\bar{e}$		'sö:m = sèm;
	< * $\bar{e}$	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zloga	'dö:kle = dekle;
	< * $\bar{u}$		k'rö:x, 'kö:p, 'jö:k = jug 'južni veter', 'tö:;
	< * $\bar{u}$	v položaju za v	'vö:š = uš;
	< umično naglašeneга ə v primeru		'pö:čka;
	< * $\bar{ə}$	v položaju ob zvočniku	'vö:n = vèn, 1ed 'sö:m (star.) 'biti';
		v izposojenkah	g'rö:nt = grunt 'kmetija';

11 Tudi 'se:no.

12 Mlajše je 'dö:ber.

13 Tudi pu'ru:ka.

14 Naglašeni *u:* po asimilaciji iz -o/K-.

15 Imn ku'pi.

<i>ü:</i>	< * <i>ū</i>	<i>l'ü:č, g'lü:x, 'sü:x, b'rü:s</i> 'osla', <i>škar'lü:p</i> 'sren'; <i>k'lü:č, me'xü:r, klo'bü:k, p'lü:če</i> 'pljuča', <i>'jü:nec</i> = junec 'vol', <i>'sü:ša, Imn 'dü:še, 1ed 'lü:pem; 'lü:bje, t'rü:plo</i> 'trup', <i>'vü:ste</i> 'usta'; <i>o'lü:pek, 'lü:kja, x'rü:ška, 3ed s'kü:bę</i> ; tudi <i>'vü:k</i> ;
	< * <i>ü-</i>	Red <i>k'rü:xa, 'kü:šer</i> = kušcar, <i>'mü:xa, k'lü:ka, 'bü:kva, 'sü:kja, 'jü:žna</i> = južina 'malica', <i>v'jü:tro</i> 'zjutraj';
	v izposojenkah	<i>'pü:klast</i> 'grbast', <i>t'rü:ga</i> 'krsta', <i>s'tü:pa</i> 'poper', <i>'fü:rtõx</i> 'predpasnik', <i>'fü:reš</i> 'koline', <i>'kü:xja</i> = kuhinja, <i>'pü:kša</i> (star.) in <i>'bü:tara</i> (mlaj.) 'butara', Imn <i>s'tü:mfe</i> 'nogavica', <i>g'rü:nter, 'tü:mf</i> = tumf 'tolmun', <i>'ü:berciger</i> 'prevleka na blazini', <i>'kü:ga, košt'rü:n</i> 'oven', <i>šte'cü:na</i> 'trgovina', <i>če'bü:u</i> = čebul 'čebula'.

3.3.1.2 Kratki naglašeni samoglasniki

issln.		Gradivo
<i>ø + r</i>	< * <i>ř</i> in * <i>ř</i>	<i>'pørse, 'čərř, 'vərř, 'pərřt, 'pərřtanc, 'bərř, 'ərř, s'mərřt, o'bərř, pos'tərř, 'dərve, 'kərřt, 'kərřma, 'vərřba, 'mərřz'ca, 'tərřt, če'tərřtek, 'čərřę, 'gərřlo, 'sərřna, 'gərřča, 'tərřs</i> = trs 'trta';
	< * <i>ř</i>	<i>'sərřce, 'sərřšan;</i>
	pod terciarnim naglasom v primerih	
	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga	del -l m ed <i>'tərřpaü;</i>
	< * <i>řl</i>	del -l m ed: <i>'dərř = drl, v'mərř = umrl, ot'pərř = odprl;</i>
	v izposojenkah	<i>o'gərřšek = ogršek</i> 'severni veter'.

3.3.1.3 Nenaglašeni samoglasniki

issln.		Gradivo
<i>i</i>	< * <i>iKŮ</i>	v primerih <i>zi'da:r, Imn vi'so:kę;</i>
	< * <i>ŮKiK</i>	redko <i>1ed 'xo:dim, 'u:tavič</i> 'vnuka (druga otava)', <i>'bo:žič, p'rä:šič;</i>
	< * <i>uKŮ</i>	v položaju za v <i>Imn vi'ši: 'uš';</i>
<i>e</i>	< * <i>ŮKiK</i>	<i>'jä:žęk, 'ti:lņęk, t'ra:ņęk</i> = travnik, <i>'žę:ņęx</i> = ženih 'ženin', <i>s'tərņęč</i> = strinič 'bratranec', <i>'cä:pęč</i> = cepič 'cep', <i>'kõ:pęč</i> = kopič 'kopica sena za čez noč', Mmn: <i>ne 'ni:tęx, o 'mi:šęx, Red m:¹⁶ 'ta:kęga, vę'so:kęga, 'sü:xęga, 1ed: m'la:tęm, 'vi:dęm;</i>

16 Nenaglašeni *ę* je odraz *i*-ja, analoško vpeljanega po drugih sklonih.

< *-i		<i>zgre'si:te, se'de:te, 've:jate, ce'di:te, 'ši:vate, o'že:nte, zvo'ni:te, 've:jate, s're:čate, 'za:gate, 'la:gate, 'me:šate, g'lu:datę, s'nu:če, Imn mož'ga:ne, mořt'va:ške, g'l'o:bje, 'ni:ske, 'vö:lkę = veliki, 'kørstne ('ka:men), 'go:re, 'd'o:lę, t're:kę = tretji, v končnici: Red ž: 'ku:ste, 'nu:če, D/Med ž: 'žä:ne, 'no:gę, 'ma:mę, Imn m: fti:če, s'ta:rše, k'ra:lę, co'pa:te, tudi Imn: o'bərve, g'nę:zdę, 'o:knę, po'lę:mę, Omn: 'dərvamę, 're:bramę, 'žä:name, 'no:gamę, 'ro:kamę, 'nu:čmę, 3ed 'nu:sę;</i>
< *uKŮ		Rmn <i>le'di:</i> = ljudi, <i>se'si:ca</i> (star.) = sušica ¹⁷ 'jetika', <i>se'si:te;</i>
< *ęKŮ	v primeru	<i>čre'slo'vi:na</i> 'čreslo';
< *ęKŮ		<i>peř'nä:jst;</i>
<i>e</i>		
< *ęKŮ		<i>me'su:, pe'si:ca</i> = peščica 'pešč', <i>kle'ča:te;</i>
< *ŮKęK		<i>'pa:met;</i>
< *-ę		<i>'se:me, ž're:be, 'tä:le, b're:me, v're:me, Red ž: sm're:ke, 'mi:ze, 'ža:be, 'sä:stre, g'la:ve, 'go:re, b'ra:de, 'zi:me, 'bu:xe</i> 'bolha', Imn ž: 'žä:ne, č'e'be:le, ə'r'dę:čke, tudi Imn: 'mę:ste, lę:te, 'vü:xe, ('le:pe) <i>dekl'ę:te, se;</i>
< *eKŮ		<i>ed'nä:jst, de've:t, de'se:t, pše'ni:ca, č'e'tartek, ko're'ni:na, be'sę:da;</i>
< *ŮKeK		1ed <i>'nä:sem,</i> 2ed <i>v'zä:meš;</i>
< *-e		<i>'tørsje</i> 'trta', <i>'ze:le, 'lü:bje, z'nužje</i> = vžnožje, <i>zna'mę:je,</i> 3ed <i>'nä:se, k'lę:je,</i> 2mn vel <i>'nä:sete;</i>
< *ęKŮ		<i>te'lu:, le'vi:ca, ple'ni:ca, res'ni:ca, me'xü:r, se'de:te, les'ja:ča</i> = lesnjača 'lesnika', č're'pi:ja, <i>le'no:ba, ce'di:te, zgre'si:te, le'sę:m, sne'že:m, le'pu;</i>
< *ŮKęK		<i>'o:rex, 'so:set, č'lę:vek, 'vi:detę;</i>
< *iKŮ		<i>le'si:ca, les'ja:k, se'ru:ta, ote'ra:č</i> (star.) = otirač 'brisača', <i>še'ro:ka;</i>
< *-i	v položaju za <i>j</i> v primeru	Imn <i>pod'bu:je</i> 'podboj';
	v položaju za <i>j</i> < *ŷ	Imn <i>š'ku:rje</i> 'škorenj', <i>p're:dje</i> (<i>po:daf</i>) 'prednji (del voza)', <i>'za:dje</i> (<i>po:daf</i>) 'zadnji (del voza)';
< *ə	v priponah *-əc, *-ək, *-ř	<i>x'la:pec, x'lę:bec, 'ko:sec, 'ro:bec</i> 'ruta', <i>'ko:nec, 've:nec, z'dę:mec</i> = zdenec 'studenec', <i>me're:sec</i> = mereseč 'merjasec', <i>ko'mo:lec, 'vu:zek, 'pe:sek, pon'de:lek, 'to:rek, č'e'tartek, 'pe:tek, mar'ti:nček, 'ro:pček</i> 'robec', <i>'po:pek, 'lo:vrek</i> 'žepni nož', <i>'po:per;</i>
< *a	v položaju ob <i>r</i>	<i>pre'si:ca, ko'lu:vret, 'ko:čer</i> = kočar 'bajtar', <i>'kü:šer</i> = kuščar;

17 Mlajše je *'je:tika*.

	v položaju za <i>j < *ń</i>	<i>žva'di:jek</i> = živadinjak 'hlev za svinje', <i>koku'si:jek</i> = kokošinjak in <i>'ki:ŗjek</i> = kurnjak 'kurnica', <i>'u:sujek</i> = oselnjak 'oselnik', <i>ŗrav'li:jek</i> = mravljinjak, <i>'ja:bočjek</i> = jabolčnjak, <i>'ŗrū:ŗojek</i> = hrušovnjak;
	v položaju pred <i>j</i>	2ed vel <i>'de:lej</i> 'delati', <i>'fčē:ŗej</i> , <i>oc'pō:dej</i> ;
	v položaju pred <i>j < *ń</i>	<i>'kō:stej</i> = kostanj;
	v položaju pred <i>j < ń < *n</i> v skupini <i>nk/ng</i>	<i>'ši:vejnka</i> = šivanka, Imn <i>'pi:sejnke</i> = pisanke 'pirh';
	v predlogu <i>na</i>	Mmn <i>ne</i> (<i>'ni:tēx</i>), <i>ne</i> (<i>'tä:še</i>) = na tešče; ¹⁸
[ā]	< * <i>a</i>	v položaju pred <i>j</i> v primeru <i>pājčē'vi:na</i> ;
a	< * <i>aKŲ</i>	<i>ka'za:fc</i> = kazalec;
	< * <i>ŲKaK</i>	<i>p'la:čate</i> , Mmn: <i>'vū:stax</i> , <i>'je:trax</i> , <i>p'lū:čax</i> , <i>'re:brax</i> , <i>č'ŗē:vax</i> ;
	< * <i>-a</i>	Red <i>'zō:ba</i> ;
	< * <i>oKŲ</i>	v primeru <i>mačē'ŗō:n</i> (Red <i>mačē'ŗō:na</i>) = močeron 'močerad';
	< * <i>ŲKēK</i>	v položaju pred <i>n</i> v primeru <i>'gō:sanca</i> = gosenica;
	< * <i>ŲKeK</i>	<i>'səršan</i> ;
o	< * <i>oKŲ</i> ¹⁹	<i>opxa'ji:lo</i> , <i>gospo'di:ja</i> , <i>ko'lu:vret</i> , <i>ko'pi:to</i> , <i>ko'lē:no</i> , <i>sto'pa:lo</i> , <i>po'ti:ca</i> , <i>pot'ku:va</i> = podkova 'podkev', <i>ko'zū:x</i> , <i>vode'ni:ka</i> 'vodenica', <i>o'bərčē</i> = obrci 'ošpice';
	< * <i>ŲKoK</i>	<i>'ja:goda</i> , <i>'pō:tok</i> , <i>m'ra:mor</i> 'bramor', <i>'šō:rok</i> 'širok', po asimilaciji <i>-ov-</i> : <i>'ŗrū:ŗojek</i> = hrušovnjak;
	< * <i>-o</i>	<i>ko'pi:to</i> , <i>ka'di:lo</i> , <i>'sä:dlo</i> , <i>č'ŗē:vo</i> , <i>'pā:ro</i> = pero;
	< * <i>oKŲ</i>	<i>glo'bō:k</i> , <i>ko'pi:na</i> 'robidnica';
	< * <i>ŲKōK</i>	<i>'zā:lot</i> ;
	< * <i>-o</i>	Ted: <i>ž'vi:no</i> , <i>'zā:no</i> , <i>'nō:go</i> ;
	< * <i>ŲKŲ</i>	<i>'ja:bočjek</i> = jabolčnjak;
	< * <i>-ēl/*-il/*-əl</i> v del <i>-l</i> m ed	<i>'vi:do</i> , <i>vz'di:gno</i> , <i>m'la:to</i> , <i>'nu:so</i> , <i>'lu:vo</i> 'loviti', <i>'pā:xno</i> , <i>'nē:so</i> , <i>'na:šo</i> , <i>'mu:go</i> ;
o	< * <i>oKŲ</i> ²⁰	<i>mō'zō:l</i> , Imn <i>mōž'ga:nē</i> , <i>kpōre'ni:na</i> , <i>stro'ŗi:te</i> ;

¹⁸ Analoško tudi *ne'cō:j*.

¹⁹ Kot različica k *u*.

²⁰ Kot različica k *o*.

	< * $\dot{V}KoK^{21}$		'na:xot;
u	< * $uK\dot{V}$	v primeru	lu'pi:na;
	< * $\dot{V}KuK$		t're:bux, ²² 'pa:zduxa;
	< * $oK\dot{V}^{23}$		spuved'ni:ca, Imn vu'si:ne = voščine 'satovje', pu'ru:ka (tudi 'pu:ruka);
	< * $\dot{V}KoK^{24}$		'kɔ:zlufc = kozlovec 'kozolec';
ü	< * $uK\dot{V}$		klü'ča:uŋca;
[l]	< *li	po onemitvi po- naglasnega i v položaju * $KliK$	'mərz ca, 'ki:s ca;
	< *l̥ə	v položaju *- $Kə́l$ v izposojenkah *- $Kə́l$ < nem. -ell/-əl	'ka:š , 'pa:rk ; k'ra:nc = krancelj 'venec', 'rɛ:k c = rekeljc 'suknjič', k'rɛ:mp = krempelj, 'nä:ɟ = nagelj, 'a:k = hakelj, 'ba:d = badelj 'meča', 'ši:rc = širclj 'ženski predpasnik';
[ŋ]	< *nə	po onemitvi po- naglasnega ə v položaju $Kən$	'zi:fčŋ, 'kɛ:dŋ = teden, 'čä:sŋ, no'bä:dŋ, prid m 'du:žŋ; 'mɛ:sŋc (-ŋc < *-ənc < *-enc < *-ɛc);
	< *ni	po onemitvi po- naglasnega i v položaju $KniK$	pod'rü:žŋca, s've:čŋca, 'su:nčŋca, 'nu:sŋca, za'nu:xtŋ- ca, 'za:vəŋca = zavornica 'zavora', klü'ča:uŋca, Imn 'pu:nčŋce = polnočnice, s'ma:rŋce, 'vɛ:təŋca, pok'lɛ:kŋtɛ, 'pä:xŋtɛ, del -l ž ed 'pä:xŋla, v'z'di:ɟŋtɛ, s'tɛ:ɟŋtɛ se, 'bü:čŋca = bučnica 'bučno seme', p'rɛ:dežŋca = predižni- ca 'prižnica';
	< *n̥	v položaju *-ə́n	g'lɛ:žŋ, 'ɔ:ɟŋŋ;
	< *m	po onemitvi po- naglasnega ə (< *-ə́m)	'sɛ:dŋ, 'u:sŋ, 1ed: 'ni:sŋ, sŋ (mlaj);
		po onemitvi po- naglasnega i (< *-ə́m < *ím) v primerih	1ed: 'nu:sŋ, p'ru:sŋ;
	v izposojenkah *- $Kən$ < nem. -en/-ə́n		'žɛ:ɟŋ, 'tɔ:tŋkamra 'mrtvašnica', 'pu:dŋ = poden 'tla', 'ta:užŋt = tavžent 'tisoč';

21 Gl. op. 20.

22 Tudi tre'bü:x.

23 Kot različica k o.

24 Gl. op. 23.

[m]	< *m	po onemitvi po-naglasnega ə v položaju KəK v primeru	'ja:rm;
a+r	< *r		mər'li:č, sər'ja:k, 'vɛ:tərŋca, Red kər'vi:, mər't'va:škɛ, gər'-mu:je, mər't'va:škɛ, 3ed gər'mi:, smər'dɛ:tɛ, tər'pɛ:tɛ;
a	sekundarno po onemitvi vokala v položaju KrV(K)		sər'bɔ:t = srobot, pər'cɛ:sja, pər = pri.

3.3.2 Konzonantizem

Soglasniki so nastali iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih soglasnikov, poleg tega pa še:

	Izvor	Gradivo
l	< *l̥	k'lü:ka, k'lü:č, p'lü:če 'pljuča', mrav'li:jek = mravljinjak, m'ra:vla, 'zā:mla, 'zɔ:lek = zoljek 'čmrlj', 'pu:jstla, 'vu:la, s'tɛ:la, 'dɛ:tela, 'mɛ:la = melja 'moka', 'u:le, nɛ'dɛ:la, 'pu:le, Imn k'ra:lɛ; k'ra:l, mɔ'zɔ:l, ɛ'mərɪ, 'bɔ:l = bolj;
	< *l̥- < *-lɔj-/*-lɔj-	'zɛ:le;
	< *lV < primarna skupina *dl/*tl	del -l ž ed: p'rɛ:la = predla, jɛ:la = jedla, c'vā:la = cvetla;
v	< kot proteza pred *u-	'vö:š, 'vü:xo, 'vü:ste;
	< kot proteza pred *o- v primerih	'vɔ:glo 'ogljɛ', 'vɔ:žjɛ = ožji;
	< *u- < *um-/*ub-	v'mi:tɛ, vm'rɛ:tɛ, v'bi:tɛ;

j	< *ń		<p><i>ʎi:va, ʎe:n</i> = njen, Ded <i>ʎä:mę</i>, Ted <i>ʎe:ga</i> ‘on’; <i>črepi:ja, s’vi:ja, lo’ba:ja, glo’ba:ja</i> ‘jurček’, <i>gospo’di:ja</i>, Red: <i>ʎo:ja</i> ‘konj’, <i>ko’s’ta:ja</i>, prid m mn <i>ko’s’ta:jeve, lese’ja:k</i> = lesenjak ‘lesen-na os (pri vozu)’; <i>čre:šja, ʎü:kja, les’ja:ča</i> = lesnjača ‘lesnika’, <i>sar’ja:k, žva’di:jek</i> = živadinjak ‘hlev za svinje’, <i>koku’si:jek</i> = kokošinjak in <i>kü:rjek</i> = kurnjak ‘kurmica’, <i>u:sujek</i> = oselnjak ‘oselnik’, <i>mrav’li:jek</i> = mravljinjak, <i>lu:jterjek</i> = lojtrnjak ‘lojtrnik, lojtrni voz’, <i>ja:bočjek</i> = jabolčnjak, <i>xrü:šojek</i> = hrušovnjak, <i>fa:šjek</i> = fašnjak ‘pust’, <i>le:šjek</i> ‘lešnik’, <i>čebe’ja:k</i> = čebelnjak, <i>sadov’ja:k, vod’ja:k, og’ji:še, sü:kja</i>, Imn <i>š’ku:rje</i> ‘škorenj’, prid ž <i>nu:taršja</i>, prid: <i>p’re:dje, za:dje</i>, 3ed <i>na’pe:ja</i> = napenja; <i>ko:j</i> = konj;</p> <p><i>ko’re:je, ka’mę:je, b’ri:je, zna’mę:je, i:je, t’ka:je; ʎö:tę</i> = iti;</p> <p><i>z ʎo:goj</i>,²⁵ <i>z r’o:koj</i>,²⁶ <i>z ʎä:noj</i>,²⁷ <i>z b’ra:doj</i>,²⁸ <i>z ʎi:zoj</i>,²⁹</p> <p><i>u:jder</i> = oder, <i>pu:jstla, lu:jster</i> = luster ‘les-tenec’, <i>p’lä:jš</i> = plašč, <i>pu:jster</i> = polšter ‘blazina’, <i>bä:jcka</i> = backa ‘ovca’, <i>o:jgy, näjgl</i> = nagelj;</p> <p>v položaju pred <i>nk/ng</i> <i>Bister’čä:jnka, ž’gä:jnke</i> ‘žganci’, Imn: <i>pi:sejnke</i> = pisanke ‘pirh’, <i>sä:jnke, ši:vejnka</i> = šivanka; <i>š’tä:jnga</i> ‘oje’;</p>
	< *ń < *-ńj- / *-ńj-		
	< *j v zaporedju *jə- iz *ji-		
	< *-jb (poudarjalna členica)	v Oed ž	
	< kot prehodni j	včasih pred d, s, š, c, g	
		v položaju pred nk/ng	
u	< *IK in *-l		<p><i>ja:uša</i> = jalša ‘jelša’; <i>de’be:u, be:u, pe’pe:u;</i></p> <p><i>klä:čau, dę:lau, la:gau, da:u, tarpau, ži:vaü, m’lä:u, x’tä:u, vze:u, klę:u, ve:daü, p’re:u, ʎä:u, pa:u, c’vä:u;</i></p> <p><i>ž’la:usa</i> = žlavsa ‘sodra’;</p>
		v del -l m ed³⁰	
	< -vK (nezvočnik)		
b	< *d	po prekozložni disimilaciji d - t	<p><i>b’le:tvo</i> = dletvo ‘dletvo’ (prim. Furlan 2013: 114);</p>

25 Tudi z *ʎo:go*.26 Tudi z *r’o:ko*.27 Tudi z *ʎä:no*.38 Tudi *b’ra:do*.29 Tudi z *ʎi:zo*.

30 Pri glagolih z deležniki na *-al/*-ěl (po naglasnem umiku ali v enozložnicah)/*-el (enozložnice).

<i>k</i>	< *t	v skupini <i>tn</i>	<i>k'na:lo</i> ;	
		v skupini <i>tl</i>	Imn <i>k'la:</i> (Rmn <i>k'lɛ:x</i>), Med <i>pər 'Sɔ:kle, t'ri:k ɛ</i> = triteljc 'vprežna vaga'; vendar Red <i>'mä:tle</i> ; <i>'kɛ:ɲ</i> = teden, <i>t'rɛ:kɛ</i> = tretji;	
	< *t'			
<i>g</i>	< *d	v skupini <i>dn</i>	<i>do'pu:gne, o'pu:gne, po'pu:gne, g'nu:</i> = dno;	
		v skupini <i>dl</i>	<i>g'la:n</i> = dlan;	
<i>f</i>	< *v	pred nezve- nečimi ne- zvočniki in v izglasju	Med <i>f'pi:skɛ</i> 'lonec'; <i>f'sa:k, f'čɛ:rej</i> , prid ž mn <i>f'p'rɛ:žne</i> (<i>sä:jnke</i>), <i>f'pi:te</i> = vpiti, <i>bez'ga:jka,</i> <i>'zi:fčɲ, 'kɔ:zlufɛ</i> = kozlovec 'kozolec', 2mn vel <i>'lu:fte!</i> 'loviti'; <i>'čərf, 'bərɛf, o'bərɛf, pos'tərɛf,</i> Rmn: <i>s'ta:ršɔf, d'nɛ:vɔf, 'dərɛf, sm'rɛ:kɔf, k'ra:f,</i> <i>'kɔ:tlof, 'pä:sof 'pes', 'zɔ:bof, 'la:sof, č'rɛ:f,</i> <i>zd'ra:f, 'šɛ:paf, p'li:tef, k'ri:žɔf</i> (<i>pɔ:t</i>);	
		< *l	v položaju pred pripono *-əc	<i>'pa:fc</i> = palec, <i>ka'za:fc</i> = kazalec, <i>z'du:fc</i> = zdolec 'vzhodni veter';
		< *p	pred <i>t</i>	Imn <i>f'ti:čɛ</i> = ptiči;
		< *x	pred <i>t</i>	<i>'nu:ft,</i>
		< *šč		<i>k'lɛ:še, 'kü:šer</i> = kuščar, <i>stra'ni:še, og'ji:še,</i> Imn <i>vu'si:ne</i> = voščine 'satovje', <i>mrav'li:še</i> = mravljišče, <i>pokopa'li:še</i> (mlaj.), <i>topo'ri:še,</i> <i>p'lä:jš</i> = plašč, <i>'gɔ:ša, pe'si:ca</i> = peščica 'pest', <i>'pi:šela</i> = piščela 'piščal', <i>ne 'tä:še</i> = na tešče, <i>'lü:šte</i> = luščiti 'ružiti', 1ed <i>'i:šem, del -l s</i> <i>'ti:šalo;</i>
	< *xč		<i>'nö:šer</i> 'nihče'.	

3.3.3 Prozodija

Fonetično dolgi naglašeni zložniki so odrazi naglašanih issln. * $\bar{V}$, sekundarno tudi naglašanih issln. * $\bar{V}$ - in issln. *- $\bar{V}$. Govor pozna vse splošnoslovenske naglasne spremembe (pomik cirkumfleksa na naslednji zlog, umik na prednaglasno dolžino, nastanek novega cirkumfleksa), od nesplošnoslovenskih pa naslednje: umik na prednaglasno kračino (*'vɔ:da, 'žä:na*) in nadkračino (*'mä:gla*) ter mlajši umik naglasa z zadnjega kratkega odprtega in zaprtega zloga (*'dö:k|le, 'ɔ:trok*), kjer so vsi novonaglašeni samoglasniki dolgi. V sklanjatvenih in spregatvenih vzorcih so pogoste analoške izravnave.

3.3.4 Izguba glasov

∅	< *i	v položaju KiK	Ted ž'vi:no, ž'vi:nška (s'ta:la), ž'vo:t = život 'trup', ž'va'di:jek = živadinjak 'hlev za svinje', ž'vę:tę živeti, ž'va:č = živač 'bramor', 'jü:žna = južina 'malica', k'la:dvo, pər'cę:sja = procesija, 'pā:xņtę, del -l ž: 'pā:xņla, 'kü:pla, 'tü:lla, 2mn 'vi:tte in 1dv 'vi:dma 'videti', pok'le:kņtę, vz'di:gņtę, s'tę:gņtę se, 'mu:ltę = moliti, g'ra:ptę, 1ed: 'nu:sņ, p'ru:sņ;
		v priponi -ica v *K-ica	'vę:tərņca, pod'rü:žņca, s'vę:čņca, 'su:nčņca, 'nu:sņca, za'nu:xņca, 'Bi:sterca (pər 'Sɔ:kle), za:vərņca = zavornica 'zavora', klü'ča:uņca, 'pu:nčņce, s'ma:rņce, 'mərzļca, 'ki:sļca, 'vę:verca, 'gɔ:sanca, 'vi:lce, ž'ni:derca 'šivilja', 'bü:čņca = bučnica 'bučno seme', p'rę:dežņca = predižnica 'prižnica';
	< *e	v položaju KeK	pon'dę:lek;
	< *ɔ	v položaju KɔK	s'tę:ska = soteska 'jez';
	< *o	v položaju roK	sər'bɔ:t = srobot;
	< *ę	v priponah *-ęc, *-ęk	'zä:jc, 'pä:jk;
	< *ə	v položaju KəK	'ži:fčņ, 'kę:dņ = teden, 'čä:sņ, no'bä:dņ, 'du:žņ, 'mę:sņc, 'sę:dņ, 'u:sņ, 1ed: 'ni:sņ, sņ (mlaj.);
	n- < dn-		'nä:s = dnes 'danes';
	s- < vs-		'sę:svetę = vsi sveti; vendar f'sa:k;
	z- < vz-	v primeru	z'nu:žje = vznožje; vendar vz'di:gņtę, v'zę:tę.

4 SKLEP

Govor kraja Bistrica ob Sotli (SLA T345) izkazuje definicijske lastnosti južnoštajerske narečne ploskve južne slovenščine. Zanj je značilna sekundarna podaljšava večine issln. kratkih naglašanih zložnikov v zadnjem besednem zlogu. Govor v naglašanih zlogih ne pozna ne kolikostnih ne kakovostnih nasprotij. Odraz za *ə oz. *ə- je dvojnični, in sicer ę: in a:. Leksem *gosenica* izkazuje Ivšičevo retrakcijo (BoS 'gɔ:sanca < *gɔsēnica). Samostalniki srednjega spola v množini izkazujejo prehod bodisi v moški bodisi v ženski spol. Tipologije ni mogoče podati.

KRAJŠAVE IN KRATICE

BoS = Bistrica ob Sotli; **bizelj.** = bizeljsko; **D** = dajalnik; **del** = deležnik; **ed** = ednina; **I** = imenovalnik; **issln.** = izhodiščni splošnoslovenski; **JV** = jugovzhodni; **kozjan.** = kozjansko; **kozjan.-bizelj.** = kozjansko-bizeljsko; **M** = mestnik; **m** = moški; **mlaj.** = mlajše; **mn** = množina; **nem.** = nemško; **O** = orodnik; **prid** = pridevnik; **R** = rodilnik; **s** = srednji; **SLA** = Slovenski lingvistični atlas; **sln.** = slovensko; **srednjesav.** = srednjesavinjsko; **srednještaj.** = srednještajersko; **star.** = starejše; **štaj.** = štajersko; **T** = tožilnik; **vel** = velelnik; **Z** = zahodni; **ž** = ženski

LITERATURA IN VIRI

- Furlan 2013** = Metka Furlan, *NESSJ: Novi etimološki slovar slovenskega jezika*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2013.
- Furlan 2017** = Metka Furlan, *NESSJ: Novi etimološki slovar slovenskega jezika*, 2017–, www.fran.si.
- Gostenčnik 2022** = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Večeslavci (SLA T397), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 125–149.
- Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022** = Januška Gostenčnik – Karmen Kenda-Jež – Mojca Kumin Horvat, Ogrožena narečja v slovenskem jezikovnem prostoru, *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 75–87.
- Jakop 2022** = Tjaša Jakop, Fonološki opis govora Slivnice pri Celju (SLA T331), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 89–106.
- Kumin Horvat 2022** = Mojca Kumin Horvat, Fonološki opis govora kraja Žetinci – Sieldorf (SLA T414), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 151–168.
- Pronk 2007** = Tijmen Pronk, The retraction of the neocircumflex in the Carinthian dialects of Slovene (on Ivšič's retraction), v: *Tones and Theories: Proceedings of the International Workshop on Balto-Slavic Accentology*, ur. Mate Kapović – Ranko Matasović, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2007, 171–183.
- Rigler 1963** = Jakob Rigler, Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu, *Slavistična revija* 14.1–4 (1963), 25–78.
- SLA 1.2** = Jožica Škofic idr., *Slovenski lingvistični atlas 1: človek (telo, bolezni, družina)*: 1: atlas, ur. Jožica Škofic, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2: komentarji, ur. Jožica Škofic, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011 (Jezikovni atlas).
- Šekli 2018** = Matej Šekli, *Tipologija lingvogeneze slovanskih jezikov*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2018.

SUMMARY

A Phonological Description of the Local Dialect of Bistrica ob Sotli (SLA Data Point 345)

This article presents the basic phonetic and accentological characteristics of the local dialect of Bistrica ob Sotli (SLA data point 345). The phonological description of this local dialect is based on dialect material collected by Dragomira Kunej for *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA) in 1981. The local dialect shows the defining characteristics of the southern Styrian dialect base of southern Slovenian. Synchronically, it is part of the Bizeljško sub-dialect of the Kozje–Bizeljško dialect in the Styrian dialect group. The reflex of * $\bar{a}$ and * $\bar{\partial}$ varies: *e*: and *a*:. This local dialect is characterized by secondary lengthening of all stressed syllabic nuclei in final syllables that were originally short in the vowel system. It does not exhibit quantitative or qualitative oppositions in stressed syllables. The lexeme *gosenica* ‘caterpillar’ shows Ivšič’s retraction. Neuter plural nouns show a transition to masculine or feminine gender. A typology cannot be provided.